

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Gedragscode, agressieprotocol en protocol integriteitsschendingen politieke ambtsdragers	TELEFOONNUMMER	+31618580942
		E-MAILADRES	sara.everts@provincie-utrecht.nl
DATUM	08-11-2022	DOMEIN/OPGAVE	BDO
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1307258352-5513	TEAM	BD1
VAN	Sara Everts	PORTEFEUILLEHOUDER	CvdK
NUMMER PS	PS2022BEM130		
BIJLAGEN	1. Gedragscode Politieke Ambtsdragers Provincie Utrecht 2023-2026 2. Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen Provincie Utrecht 3. Agressieprotocol politieke ambtsdragers		

Gevraagde besluiten:

1. de Gedragscode Politieke Ambtsdragers Provincie Utrecht 2023-2026 vast te stellen;
2. het Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen Provincie Utrecht vast te stellen voor zover het zichzelf betreft;
3. het Agressieprotocol politieke ambtsdragers vast te stellen voor zover het zichzelf betreft;
4. de Gedragscode integriteit statenleden provincie Utrecht 2017 in te trekken;
5. de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Utrecht 2017 in te trekken.

Essentie

Inteiger handelen van politieke ambtsdragers is een kernvoorwaarde voor het vertrouwen van burgers in de overheid. Integriteitsbeleid is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. In IPO-verband (samen met VNG en Unie van waterschappen), vanuit Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, Netwerk Weerbaar Bestuur en Statenlidnu zijn nieuwe adviezen gegeven en modellen opgesteld voor de gedragscode integriteit politieke ambtsdragers, een agressieprotocol politieke ambtsdragers en een protocol voor de omgang met een vermoeden van integriteitsschendingen politieke ambtsdragers.

In dit stuk worden

- de gedragscode integriteit politieke ambtsdragers 2023-2026
- het agressieprotocol politieke ambtsdragers en
- het protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen politieke ambtsdragers

ter vaststelling aangeboden aan het Provinciale Staten als onderdeel van het integriteitsbeleid van de provincie Utrecht.

Voorgeschiedenis:

Op 24 januari 2017 werd door PS de “Gedragscode integriteit statenleden provincie Utrecht 2017” en de “Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Utrecht 2017” vastgesteld.

Na 2017 zijn er nieuwe adviezen en modellen opgesteld om overheidsorganisaties te ondersteunen bij hun integriteitsbeleid. Deze adviezen hebben bijgedragen aan het door ontwikkelen van dit beleid.

Dit zijn onder andere:

Voor de actualisering van de gedragscode integriteit: De “Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij provincies, gemeenten en waterschappen” uit 2021, met modelgedragscodes integriteit voor volksvertegenwoordigers en voor (dagelijkse) bestuurders, is een gezamenlijke publicatie van Het Interprovinciaal Overleg, De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, De Unie van Waterschappen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en hebben als basis gediend voor deze gezamenlijke gedragscode integriteit voor leden van Provinciale Staten, de commissaris van de Koning en leden van Gedeputeerde Staten.

Voor het ontwikkelen van een agressieprotocol: Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, Statenlidnu en Netwerk Weerbaar Bestuur hebben een collectieve norm opgesteld en een stappenplan “melding en aangifte voor politieke ambtsdragers” ontwikkeld tegen agressie.

Voor de meldroute vermoeden integriteitsschendingen: In 2020 heeft Netwerk Weerbaar Bestuur een “Wegwijzer vermoeden integriteitsschending politieke ambtsdragers” ontwikkeld.

Toelichting:

De provincie Utrecht heeft drie onderdelen van het integriteitsbeleid ontwikkeld voor de politieke ambtsdragers.

1. De gedragscode integriteit politieke ambtsdragers 2023-2026

De geactualiseerde gedragscode integriteit 2023-2026 vervangt de Gedragscode integriteit Statenleden provincie Utrecht 2017 en de Gedragscode integriteit Commissaris van de Koning en Gedeputeerden provincie Utrecht 2017. De aanleiding voor het actualiseren van de gedragscode uit 2017 was de noodzaak om deze aan te laten sluiten op verder ontwikkelde wetgeving.

Deze Gedragscode integriteit voor Provinciale Staten, de Commissaris voor de Koning en Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht 2023-2026 verwerkt de nieuwe wettelijke bepalingen en de handreikingen zoals aangedragen door BZK en het IPO. Tegelijkertijd sluit de gedragscode aan bij de praktijk van de provincie Utrecht.

- ✓ Er is gekozen voor een gezamenlijke gedragscode voor alle politieke ambtsdragers, zodat er één overzichtelijk document aangeboden kan worden.
- ✓ Omdat een Gedragscode een document is waar vooral het goede gesprek over gevoerd kan worden, is er bewust voor gekozen om goed lezende tekst te schrijven in plaats van juridiserend en artikelsgewijs. Er is een vertaalslag gemaakt van de wetsartikelen naar de dagelijkse praktijk. Hiermee sluit de Gedragscode ook aan bij die uit de ambtelijke organisatie.
- ✓ Hoewel er een aantal wettelijk voorgeschreven verschillen in bepalingen uit de Gedragscode bestaan tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten is er voor gekozen de overeenkomsten te benadrukken; daarmee is de titel ‘Politieke ambtsdragers’ van toepassing. Wanneer er sprake is van verschillen, staan deze duidelijk en met kleurverschillen gemarkeerd in de Gedragscode.
- ✓ De onderdelen uit de “Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij provincies, gemeenten en waterschappen 2021” zijn aangevuld met extra informatie op basis van vragen uit de praktijk;
- ✓ Er is een extra onderwerp toegevoegd: omgangsvormen.

2. Het agressieprotocol politieke ambtsdragers

Het agressieprotocol is gemaakt op advies van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Netwerk Weerbaar Bestuur en Statenlidnu, vereniging voor Statenleden.

Politieke ambtsdragers krijgen landelijk gezien helaas steeds vaker te maken met agressie en geweld. Agressief gedrag kan besluitvorming beïnvloeden. Het raakt aan de integriteit van het lokaal bestuur en is ondermijnend voor de democratie. Het is belangrijk dat zij weten welke stappen ze kunnen nemen op het moment dat dit speelt, wie hen kan ondersteunen en wanneer het van belang is dat de organisatie een melding of aangifte doet bij de politie.

Het agressieprotocol beschrijft welke stappen kunnen worden genomen na een incident, welke maatregelen er zijn om agressie te voorkomen, hoe te handelen tijdens een incident, en wat de afspraken over communicatie zijn.

3. Het protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen politieke ambtsdragers

Het protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen politieke ambtsdragers gaat over de situaties waarin vermoed wordt dat in afwijking van de gedragscode is gehandeld. Het kan voorkomen dat in een concrete situatie twijfel ontstaat over de integriteit van het gedrag van een politieke ambtsdrager. In dat geval is het in het belang van alle betrokkenen om een zorgvuldig proces te doorlopen met oog voor alle belangen. Dit protocol beschrijft de werkwijze bij een vermoedelijke integriteitsschending door Provinciale statenleden, commissieleden, Gedeputeerde Statenleden en de commissaris van de Koning. Het biedt de melder bescherming, de betrokkene een eerlijke en transparante procedure en de uitvoerders van die procedure bruikbare handvatten.

Juridische en andere relevante kaders:

Provinciale Staten stellen zowel voor eigen leden, voor Gedeputeerde Staten als voor de Commissaris van de Koning een gedragscode vast, overeenkomstig artikel 15 lid 3, artikel 40C lid 2 en artikel 68 lid 2 van de Provinciewet.

Participatie:

In 2022 hebben verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden om gezamenlijk de documenten vorm te geven:

- Onder leiding van deskundigen van Necker van Naem is op 30 maart 2022 het Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen politieke ambtsdragers met de fractievoorzitters besproken.
- 15 juni 2022 vond er een bijeenkomst plaats met Prof. Dr. Leonie Heres over nut en noodzaak van de gedragscode integriteit en het onderwerp omgangsvormen.
- Ten slotte vond er op 2 november 2022 een bijeenkomst plaats met het college van Gedeputeerde Staten en leden van Provinciale Staten om met elkaar in gesprek te gaan over het integriteitsbeleid van de provincie Utrecht naar aanleiding van de 3 documenten.

Financiële consequenties:

Dit Statenvoorstel heeft geen financiële consequenties.

Vervolg:

Het onderwerp Integriteit wordt periodiek geagendeerd en krijgt ook in het inwerkprogramma van de nieuwe statenperiode een plek. De Gedragscode wordt in de loop van 2026 geactualiseerd naar de dan geldende inzichten. Indien nodig zullen ook het Agressieprotocol en het Protocol melden vermoeden van een integriteitsschending aangepast worden en opnieuw ter besluitvorming worden voorgelegd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 14 december 2022 tot vaststelling van

1 Gedragscode Politieke Ambtsdragers Provincie Utrecht 2023-2026

2 Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen Provincie Utrecht

3 Agressieprotocol politieke ambtsdragers

Provinciale Staten van Utrecht,

in vergadering bijeen op 14 december 2022,

op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 november 2022 met nummer UTSP-925693415-6,
van domein BDO/BD1.

Besluiten:

1. de Gedragscode Politieke Ambtsdragers Provincie Utrecht 2023-2026 vast te stellen;
2. het Protocol omgang vermoeden van integriteitsschendingen Provincie Utrecht vast te stellen voor zover het zichzelf betreft;
3. het Agressieprotocol politieke ambtsdragers vast te stellen voor zover het zichzelf betreft;
4. de Gedragscode integriteit statenleden provincie Utrecht 2017 in te trekken;
5. de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Utrecht 2017 in te trekken.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters